

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 3071/24

לפני: כבוד השופטת ד' ברק-ארז
כבוד השופט א' שטיין
כבוד השופטת ר' רונן

העותר: אלכסנדר מנדלבלט

נגד

המשיבים: 1. שופטת ריקי שמולביץ
2. עו"ד קרן מסיוע המשפטי לוד

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותר: בעצמו

פסק-דין

השופטת ר' רונן:

העתירה שלפנינו מופנית נגד פסק-דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בעש"א 20188-09-23 מיום 5.2.2024 (כב' השופטת ר' שמולביץ), בגדרו נדחה ערעור שהגיש העותר כנגד החלטת הסיוע המשפטי – מחוז מרכז שלא להעניק לו סיוע משפטי להגשת עתירה מנהלית נגד משרד הבינוי והשיכון.

1. בתמצית יצוין כי העותר הגיש בקשה לסיוע המשפטי – מחוז מרכז (להלן: הסיוע המשפטי) לקבל סיוע משפטי לצורך הגשת עתירה מנהלית נגד משרד הבינוי והשיכון בשל סירובו להעניק לו סיוע רטרואקטיבי בשכר דירה. ביום 12.7.2022 דחה הסיוע המשפטי את בקשתו והעותר הגיש ערעור על החלטה זו לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד (עש"א 1577-10-22, להלן: הערעור הראשון). בדיון בערעור הראשון מיום 8.3.2023, הגיעו הצדדים להסכמה שניתן לה תוקף של פסק דין. במסגרת זו הוסכם כי "ככל שהמערער (הוא העותר, ר.ר.) יציג אסמכתא על כך שהוא היה מורחק מהדירה (דירת מגורים בה אין חולק כי היו לו זכויות בעלות, ר.ר.) או אסמכתא על מניעה משפטית מלגור בדירה

בתקופה שלא התיישנה, ייבחן עניינו מחדש ותינתן החלטה תוך 45 יום מיום המצאת המסמכים".

בהתאם לכך, העותר הגיש מסמכים נוספים לסיוע המשפטי, וביום 15.8.2023 ניתנה החלטת הסיוע המשפטי הדוחה את הבקשה לקבלת סיוע משפטי בשל העדר סיכוי משפטי סביר לעתירה כנגד משרד הבינוי והשיכון.

2. על החלטה זו הגיש העותר ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד, אשר נדחה כאמור ביום 5.2.2024. בפסק הדין עמד בית המשפט המחוזי על כך כי בהתאם לסעיף 4 לחוק הסיוע המשפטי, התשל"ב-1972, רשאי ראש לשכת הסיוע המשפטי לדחות בקשת שירות משפטי שהוגשה לו, אם הוא סבור שאין להליך המשפטי שבו מבוקש הייצוג בסיס סביר מבחינת הדין, העובדות או הראיות. זאת כדי להבטיח שמשאבי הסיוע המשפטי – שאינם בלתי מוגבלים – לא יבוזבזו על הליכי סרק.

בית המשפט הוסיף ובחן את סיכוייה של העתירה לגביה ביקש העותר לקבל סיוע משפטי, קרי עתירה כנגד החלטת משרד הבינוי והשיכון שלא ליתן לו סיוע כלכלי רטרואקטיבי לשכירות. בתוך כך עמד בית המשפט על כך כי בהתאם לנוהל מס' 08/04 של משרד הבינוי והשיכון: השתתפות בתשלום שכר דירה (להלן: נוהל 08/04), ניתנת השתתפות בתשלום שכר דירה רק לחסרי דירה או למי שהוכרו כחסרי דירה. זאת בעוד שבתקופה הרלוונטית, היו לעותר זכויות בעלות בדירת מגורים. בהתייחס לטענת העותר לפיה נמנעה ממנו האפשרות לממש את זכויותיו בדירה לאור הרחקתו מהדירה במסגרת הליך פלילי והליכי גירושין שהתנהלו בינו לבין גרושתו, נקבע כי העותר סירב לבקשת המשיב לספק מסמכים לתמיכת טענה זו, ולא הניח לה תשתית עובדתית. בית המשפט ציין כי שאלת הבעלות בדירה לא נועדה רק כדי לבחון את מקום המגורים הפיזי, אלא היא מהווה גם קריטריון לבחינת זכאותו של המבקש לסיוע בשכר דירה. גם בהנחה שהעותר הורחק מדירתו, היה לה שווי כלכלי שהיה מקום להביאו בחשבון במסגרת בחינת בקשתו.

כמו כן, נקבע כי העותר אף אינו עומד בתנאי נוסף של הוראות נוהל 08/04 לפיו סיוע רטרואקטיבי יינתן לזכאים המבקשים לממש השתתפות בשכר דירה בפעם הראשונה ולתקופה של עד שלושה חודשים.

בית המשפט המחוזי אף התייחס לטענת העותר לפיה בעבר הכיר משרד הבינוי והשיכון בזכותו לקבלת סיוע בשכירות. הוא קבע כי העובדה שבקשתו של העותר אושרה

בעבר בוועדת חריגים אינה מלמדת על זכאותו לסיוע עתידי או על עמידתו בתנאי ניהול 08/04 אלא להיפך, ולא ניתן להסיק ממנה על סיכויים טובים של העתירה המנהלית אותה הוא מבקש להגיש. יתרה מכך, נקבע כי העתירה אותה מבקש העותר להגיש מכוונת כנגד החלטות של משרד השיכון והבינוי במהלך השנים כשהאחרונה שבהן ניתנה ביום 18.10.2021. משכך, טענותיו נגועות בשיהוי באופן המשפיע גם הוא על סיכויי ההצלחה הנמוכים של עתירה כאמור.

3. על פסק דין זה הגיש העותר את העתירה דנן. לטענתו, המסמכים שהמציא בעקבות הערעור הראשון תומכים בטענותיו לסיוע רטרואקטיבי בתשלום שכר דירה. הוא הוסיף כי דרישת הסיוע המשפטי לקבלת מסמכים נוספים מעבר לכך מפרה את ההסכמה אליה הגיעו הצדדים ואשר קיבלה תוקף של פסק דין ביום 8.3.2023. בנוסף, העותר העלה טענות בקשר להתנהלות הסיוע המשפטי בהליך שהתנהל לפני בית משפט קמא, וטען בין היתר כי הסיוע המשפטי לא הגיש תשובה לערעור במועד שנקבע ותוך שיהוי ניכר, באופן שהיה צריך להוביל לקבלת הערעור. זאת, בניגוד להחלטות שניתנו על-ידי בית המשפט המחוזי לאורך ההליך לפיהן התגובה הוגשה במועד.

לגופם של דברים טען העותר כי הנימוקים עליהם מושתת פסק הדין שגויים. בכלל זה הוא חזר על טענותיו, אותן העלה גם בפני בית המשפט המחוזי בהליך נושא העתירה דנן, לפיהן יש להכיר בו כחסר דירה היות שהיה מורחק מדירתו במשך השנים בשל הליך פלילי שהתנהל כנגדו ובשל הליכי גירושין בהם היה מצוי; וכי מסקנה זו אף עולה מהעובדה כי בעבר הכיר משרד הבינוי והשיכון בזכויותיו לסיוע בשכירות.

דיון והכרעה

4. לאחר עיון בעתירה על נספחיה, אנו סבורים כי דינה להידחות על הסף, ללא צורך בתגובות המשיבים.

סעיף 5(ב) לחוק הסיוע המשפטי קובע כי החלטתו של בית המשפט המחוזי בערעור על החלטת ראש לשכה לסיוע משפטי לפי סעיפים 3 ו-4 לחוק "תהיה סופית". אכן, הקביעה אודות סופיותו של פסק הדין אינה סותרת לחלוטין את הגולל מפני התערבות של בית משפט זה. זאת מאחר שהלכה מושרשת היא כי הוראות חוקיות הקובעות שפסק הדין יהיה סופי, אינן שוללות את האפשרות להגיש עתירה לבית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק מכוח סעיף 15(ג) לחוק יסוד: השפיטה. יחד עם זאת, כפי שנפסק לא אחת, בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק לא יתערב בהחלטה

מעין זו, אלא במקרים חריגים שהוכרו בפסיקה ובמרכזם חריגה מסמכות במוכך הצר (ראו: בג"ץ 2639/22 מנדלבלט נ' יסכה רוטנברג בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, פסקה 4 (2.6.2022) – אשר ניתן בעתירה שהגיש העותר דנן; בג"ץ 4740/20 פלונית נ' הלשכה לסיוע משפטי – מחוז ירושלים, פסקה 2 (6.9.2020)). העתירה שלפנינו אינה נמנית עם מקרים אלה.

5. כעולה מהאמור לעיל, פסק דינו של בית המשפט המחוזי מבוסס ומנומק. בית המשפט נדרש לטענות העותר, אותן הוא מעלה גם בעתירה דנן, ובחן את נימוק הסיוע המשפטי לדחיית בקשתו. בסופו של דבר דחה בית המשפט המחוזי את הערעור שהגיש העותר לאחר שבחן את סיכוייה של העתירה אותה ביקשה העותר להגיש; ומשמצא כי לא נפל פגם בהחלטת הסיוע המשפטי שלא להעניק לעותר סיוע משפטי בשל הערכתו שהעתירה אותה הוא מבקש להגיש אינה בעלת סיכוי משפטי סביר.

העותר לא הניח בעתירתו תשתית עובדתית או משפטית כלשהי המצדיקה התערבות בפסק דינו של בית המחוזי. משכך, דין העתירה להידחות על הסף. למעלה מן הצורך נעיר כי פסק הדין מתייחס רק לאפשרות של העותר לקבל סיוע משפטי לצורך הגשת עתירה, ולא לעתירה לגופה – שהעותר רשאי לפעול ביחס אליה כפי שימצא לנכון, בלא שאנו מחווים כל עמדה ביחס לכך.

משלא התבקשה תגובה, איננו עושים צו להוצאות.

ניתן היום, ח' באייר התשפ"ד (16.5.2024).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת